

VZDĚLÁVACÍ OBLAST: Člověk a společnost

VÝCHOVA K OBČANSTVÍ - OBČANSKÁ VÝCHOVA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vzdělávací obor Výchova k občanství se vyučuje na naší škole jako samostatný předmět s názvem Občanská výchova.

v 6.,7., 8. a 9. ročníku - 1 hodina týdně.

Výuka probíhá v kmenových třídách nebo v učebně informatiky. Vzdělávací obsah předmětu občanská výchova se skládá z těchto oblastí: člověk ve společnosti, člověk jako jedinec, člověk, stát a hospodářství, člověk, stát a právo, mezinárodní vztahy, globální svět.

Občanská výchova zahrnuje témata komplexně rozvíjející osobnost dítěte, jako jsou sebepoznání a pochopení jeho postavení v různých typech kolektivu, setkání s druhými a respektování jejich odlišností, hodnota domova, vlasti a kulturního dědictví. Dále napomáhá porozumět základním lidským právům a jejich uplatňování v občanském životě, fungování základních ekonomických vztahů a jejich dopadu na život každého z nás a seznamovat se se základními právy a povinnostmi, se světem financí. Společně se snaží hledat východiska ze současných globálních problémů lidstva a vychovávat v duchu tolerance vůči odlišným rasám a národům. Každý je veden k úctě k životu a odpovědnosti za své zdraví, s čímž souvisí i znalost rizik a nebezpečí, která nás obklopují. Snaží se rozvoj samostatně uvažujícího jedince, který se dokáže orientovat ve svém životě a poradit si i ve složitých situacích, do kterých se může v budoucnu dostat.

V rámci tohoto předmětu jsou naplňovány tyto výchovné a vzdělávací strategie.

Kompetence k učení

- vybíráme a využíváme pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie
- vedeme žáky k plánování, organizování a řízení vlastního učení, aby projevoval ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- nabízíme možnost vyhledávat a třídit informace a na základě jejich pochopení je mít možnost využívat v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- provádíme s žáky samostatné pozorování a experimenty, aby získané výsledky porovnával, kriticky posuzoval a vyvozoval z nich závěry pro využití v budoucnosti
- vedeme žáky k poznávání smyslu a cílu učení, aby měli pozitivní vztah k učení, dokázali posoudit vlastní pokrok a určili překážky či problémy bránící učení, uměli si naplánovat, jakým způsobem by mohli své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutují o nich

Kompetence komunikativní

- motivujeme žáky, aby formulovali a vyjadřovali své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřovali se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním naslouchali promluvám druhých lidí, porozuměli jim, vhodně na ně reagovali, účinně se zapojovali do diskuse, obhajovali svůj názor a vhodně argumentovali
- vedeme žáky k porozumění typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, nutíme je

přemýšlet o nich, reagovat na ně a tvořivě je využívat ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění

- snažíme se o využívání informačních a komunikačních prostředků a technologií pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

Kompetence k řešení problému

- motivujeme žáka k přemýšlení o nesrovnalostech a jejich příčinách, promýšlení a naplánování způsobů řešení problémů a využívání k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- motivujeme žáka k vyhledávání informací vhodnému k řešení problému, nacházení jejich shodných, podobných a odlišných znaků, a vedeme ho k využívání získaných vědomostí a dovedností k objevování různých variant řešení
- zadáváme samostatné řešení problémů; volíme vhodné způsoby řešení
- klademe důraz na ověření praktické správnosti řešení problémů a osvědčené postupy aplikujeme při řešení obdobných nebo nových problémových situací
- vyžadujeme uvážlivá rozhodnutí, aby žák byl schopen je obhájit, aby si uvědomil zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotil

Kompetence sociální a personální

- nabízíme spolupráci ve skupině, společně se podílíme na vytváření pravidel práce v týmu
- podílíme se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispíváme k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytneme pomoc
- přispíváme k diskusi žáků v malé skupině i k debatě celé třídy, aby žáci chápali potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu
- podporujeme vytvoření si pozitivní představy o sobě samém, která podporuje sebedůvěru a samostatný rozvoj žáků; motivujeme k ovládnutí a třídění svého jednání a chování tak, aby dosáhli pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence občanské

- vedeme k respektování přesvědčení druhých lidí, aby si vážili jejich vnitřních hodnot, a byli schopni vcítit se do situací ostatních lidí, odmítat útlak a hrubé zacházení,
- předkládáme základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, aby si byli vědomi svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- motivujeme k zodpovědnému rozhodování podle dané situace, poskytujeme dle svých možností účinnou pomoc, aby se chovali zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- klademe důraz na respektování našich tradic a kulturního i historického dědictví, aby projevovali pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojovali do kulturního dění a sportovních aktivit

Kompetence pracovní

- vedeme k bezpečnému používání materiálů, nástrojů a vybavení, dodržují vymezená pravidla

- přistupujeme k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
- poskytujeme orientaci v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, aby chápali podstatu, cíl a riziko podnikání a rozvíjeli své podnikatelské myšlení

Kompetence digitální

- vedeme žáky k získávání, vyhledávání, kritickému posuzování, spravování a sdílení dat, informací a digitálního obsahu
- žáci jsou vedeni k vytváření a upravování digitálního obsahu a vyjadřování se za pomoci digitálních prostředků

Předmětem se prolínají průřezová témata:

VDO – Formy participace občanů v politickém životě

Obec jako základní jednotka státu a samosprávy, společenské organizace a hnutí. Volební systémy a demokratické volby a politika, (parlamentní, krajské a komunální volby).

VDO – Občanská společnost a škola

Způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy – žákovských rad a parlamentů).

VDO – Občan, občanská společnost a stát.

Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana, úloha občana v demokratické společnosti.

MDV – Fungování a vliv médií ve společnosti

Organizace postavení médií ve společnosti, faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování.

Vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy, způsoby financování médií a jejich dopady

Role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam), role médií v politických změnách.

Vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti), role médií ve společenských změnách.

MDV – Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality.

Hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od stereotypů zobrazovaných medií, jako reprezentace reality).

MKV – Princip sociálního smíru a solidarity

Aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin, otázka lidských práv, základní dokumenty.

VDO – Občan, občanská společnost a stát.

Principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná spolupráce a komunikace, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktu)

EGS – Evropa a svět nás zajímá

Rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa, místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu.

EGS – Objevujeme Evropu a svět

Státní a evropské symboly, Den Evropy

EGS – Jsme Evropané

Evropská integrace, instituce Evropské unie a jejich fungování, čtyři svobody a jejich dopad na život jedince, co Evropu spojuje a co ji rozděluje, mezinárodní organizace a jejich příspěvek k řešení problémů dětí a mládeže.

VDO – Občanská společnost a škola

Formy participace žáků na životě místní komunity, spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci.

VDO – Občan, občanská společnost a stát

Občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku).

Základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost)

VDO – Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Význam Ústavy jako základního zákona země, demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti.

OSV – Osobnostní rozvoj – Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů, dovednosti pro učení a studium.

OSV – Osobnostní rozvoj – Sebepoznání a sebepojetí – Já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mě, moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty), co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah k sobě samému, moje učení, moje vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí

OSV – Osobnostní rozvoj – Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle, organizace vlastního času, plánování učiva i studia, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.

OSV – Osobnostní rozvoj – Psychohygienu – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému, sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích, dobrá organizace času, dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění / relaxace, efektivní komunikace atd.), hledání pomoci při potížích.

OSV – Sociální rozvoj – poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině / třídě, rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech, chyby při poznávání lidí.

OSV – Sociální rozvoj – mezilidské vztahy -péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc, lidská práva jako regulativ vztahů, vztahy a naše skupina/ třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny).

OSV – Sociální rozvoj – komunikace - komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.), efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresii a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace, pravda, lež a předstírání v komunikaci.

OSV - Sociální rozvoj – Kooperace a kompetice – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednosti navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.), rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny), rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládání situací soutěže, konkurence.

OSV – Morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí, problémy v mezilidských vztazích, zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci

OSV – Morální rozvoj – Hodnoty, postoje, praktická etika - analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí, vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd., pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává proti službu), dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne).